

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška, soudkyně zpravodajky Mgr. Sylvie Šiškeové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **Y. F. C.**, zastoupeného Mgr. Václavem Klepšem, advokátem, se sídlem Baranova 1026/33, Praha 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, týkající se řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2017, č. j. OAM-202/ZA-ZA04-P07-PD1-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2020, č. j. 2 Az 81/2017 – 31

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2020, č. j. 2 Az 81/2017 – 31 **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce podal dne 17. 7. 2017 žádost o prodloužení doplňkové ochrany. Žalovaný mu dne 3. 8. 2017 zaslal výzvu k dostavení se k pohovoru na adresu F. H. 2161/4, M., kde bylo místo žalobcova posledního hlášeného pobytu na území České republiky. Žalobce si zásilku osobně nepřevzal, proto byla dne 4. 8. 2017 uložena u poštovního přepravce a dne 15. 8. 2017 vrácena zpět žalovanému, neboť žalobce si zásilku nevyzvedl ani během desetidenní úložní lhůty. Pohovor k žádosti o prodloužení doplňkové ochrany měl se žalobcem proběhnout dne 21. 8. 2017; žalobce se však k pohovoru nedostavil, a proto žalovaný téhož dne vydal rozhodnutí uvedené v návěti, kterým řízení o žalobcově žádosti zastavil podle § 25 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji zamítl. Žalobce podle městského soudu namítal, že se dne 17. 8. 2017 dostavil na pracoviště žalovaného, aby oznámil změnu místa svého pobytu na adresu K. X, P., avšak žalovaný adresu změnit odmítl z důvodu, že předložená nájemní smlouva nebyla aktuální, protože byla starší šesti měsíců. Žalobce se domníval, že žalovaný měl povinnost jej během jeho návštěvy informovat o nadcházejícím pohovoru, zejména pokud muselo být zjevné, že mu výzva k pohovoru nebyla efektivně doručena. Městský soud se žalovaného dotázal na okolnosti žalobcovy návštěvy na jeho pracovišti dne 17. 8. 2017. Obdržel písemnou odpověď, podle níž se žalobce na pracoviště žalovaného dostavil za účelem vystavení cestovního dokladu a je vyloučeno, že by zaměstnankyně žalovaného nepřijala oznámení o změně místa jeho pobytu kvůli neaktuální nájemní smlouvě; navíc v září 2017 byla změna místa pobytu zaevidována bez výhrad. Městský soud dospěl k závěru, že nebylo povinností žalovaného upozornit žalobce na nadcházející pohovor k jeho žádosti. K dostavení se k pohovoru se žadatelé o mezinárodní ochranu vyzývají písemně a z ničeho nevyplývá, že by měl žalovaný povinnost žadatele vyzývat nějakým jiným způsobem. Tvzení žalobce, že se dne 17. 8. 2017 dostavil k žalovanému ohlásit změnu svého místa pobytu, ale žalovaný změnu nepřijal z důvodu neaktuálnosti nájemní smlouvy, městský soud označil za nepodložené a účelové, tím spíše v situaci, kdy následně v září 2017 byla žalobcova adresa na základě nájemní smlouvy změněna bez výhrad. Žalobci podle soudu nic nebránilo, aby se během své návštěvy na pracovišti žalovaného dne 17. 8. 2017 sám dotázal na průběh řízení o prodloužení doplňkové ochrany.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Její přijatelnost spatřuje v potřebě vymezit povinnosti žalovaného ohledně naplňování poučovací povinnosti a dále objasnit vztah § 25 písm. d) zákona o azylu a práva na soudní ochranu, tj. meritorního přezkumu žádosti, zejména v kontextu nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17.

[4] Důvodem kasační stížnosti je podle stěžovatele skutečnost, že městský soud nesprávně posoudil rozsah poučovací povinnosti žalovaného vůči stěžovateli. Stěžovatel namítá, že v jeho situaci povaha úkonu (pohovor k žádosti o doplňkovou ochranu) a jeho osobní poměry (žadatel o mezinárodní ochranu, v té době bez zastoupení) vyžadovaly, aby byl během návštěvy na pracovišti žalovaného dne 17. 8. 2017, během níž se mimo jiné neúspěšně snažil ohlásit změnu pobytu, informován o tom, že se má za čtyři dny k tomuto pohovoru dostavit. Jde totiž o úkon, jehož zmeškání znamená bez dalšího ukončení řízení o žádosti, a má tedy značný dopad do života účastníka řízení.

[5] O tom, že žalovaný popřel, že by stěžovatel 17. 8. 2017 chtěl během návštěvy žalovaného oznámit změnu adresy, se navíc stěžovatel dozvěděl až z rozsudku městského soudu. Stěžovatel znovu popsal svou návštěvu na pracovišti žalovaného dne 17. 8. 2017 a přiložil kopii podnájemní smlouvy na adrese K.X, P. ze dne 5. 4. 2016 s dovětkem, že se smlouva prodlužuje do 2. 12. 2017, a fotokopii listu papíru, na kterém je ručně napsáno: „*Nájemní smlouva nesmí být starší 6 měsíců.*“. Uvedl k tomu, že si je vědom, že důkazy nepředložil v řízení před městským soudem, nečekal však, že žalovaný uvede nepravdivé a neúplné skutečnosti ohledně účelu jeho návštěvy dne 17. 8. 2017. Dodal, že požadavek, aby nájemní smlouva byla starší 180 dnů, ze zákona nevyplývá, nadto mu tento požadavek

pokračování

žalovaný sdělil až dne 17. 8. 2017. Podle stěžovatele je také zarážející, že rozhodnutí o zastavení řízení bylo vydáno ve stejný den, kdy se měl konat pohovor k jeho žádosti, ačkoliv ještě nemohlo být postaveno na jisto, zda neexistoval závažný důvod pro nedostavení se k pohovoru.

[6] Stěžovatel dále namítal, že městský soud nesprávně uzavřel, že při rozhodování podle § 25 písm. d) zákona o azylu je možné a nutné bez dalšího pominout meritorní přezkum žádosti. K tomu stěžovatel odkázal na nálezný Ústavního soudu Pl. ÚS 41/17 ze dne 27. 11. 2018. Zastavení řízení může představovat odepření spravedlnosti, což městský soud vůbec nevzal v potaz a v důsledku jednoho pozdního ohlášení změny adresy stěžovatel ztratí veškeré procesní záruky.

[7] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel uplatňuje obdobné námítky jako v žalobě, ztotožnil se tedy se závěry městského soudu a odkázal na své rozhodnutí a vyjádření k žalobě.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[9] Dříve, než se Nejvyšší správní soud zabýval námítkami stěžovatele vůči meritorním závěrům rozsudku městského soudu, zkoumal, zda v řízení nedošlo k vadám, ke kterým by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Dospěl přitom k závěru, že řízení před městským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 109 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)].

[10] Nejvyšší správní soud ze spisu městského soudu zjistil následující skutečnosti: Žalobce podal žalobu dne 4. 10. 2017, dne 14. 11. 2017 obdržel městský soud vyjádření žalovaného k žalobě a dne 24. 11. 2017 byl žalobě přiznán odkladný účinek. Žalobce v podání ze dne 7. 12. 2017 doplnil argumentaci žaloby. Následně dne 11. 4. 2019 soud zaslal žalovanému seznam otázek k ujasnění okolností ohledně žalobcovy návštěvy u žalovaného dne 17. 8. 2017. Žalovaný zaslal soudu odpověď na otázky dne 23. 5. 2019. Žalobce v podání ze dne 30. 10. 2019 oznámil soudu další změnu adresy a současně se dotázal na stav řízení o žalobě. Městský soud na žalobcovo podání nijak nereagoval a dne 11. 3. 2020 vydal rozsudek, jímž žalobu zamítl.

[11] Podle § 36 odst. 1 s. ř. s. mají účastníci v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu.

[12] Podle § 74 odst. 1 s. ř. s. předseda senátu doručí došlé vyjádření žalovaného žalobci a osobám zúčastněným na řízení; přitom může žalobci uložit, aby podal repliku.

[13] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2011, č. j. 7 As 28/2011 – 65 lze po účastnících řízení vyžadovat patřičnou procesní aktivitu, přiměřenou pečlivost a

spolupráci při plnění jejich procesních povinností, ale nelze po nich žádat, aby neustále ověřovali, zda v jejich případě nenastal v řízení nějaký vývoj, např. že jiný účastník či osoba zúčastněná na řízení zašle soudu určité podání či sdělení, na který by měli reagovat. Naopak, mají právo předpokládat, že nastane-li taková situace, budou o ní soudem informováni. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku žalobě nevyhověl, ovšem z důvodu, že v té věci krajský soud svůj rozsudek nevystavěl na argumentech, které byly obsahem podání, jež ostatním účastníkům řízení nezaslal k vyjádření. Toto pochybení krajského soudu tedy nemělo vliv na zákonnost jeho rozsudku.

[14] V rozsudku ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 208/2014 – 39, pak Nejvyšší správní soud vyslovil, že je vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, pokud krajský soud v intencích § 74 odst. 1 věta třetí s. ř. s. nedoručil žalobci vyjádření žalovaného k žalobě, a to zejména za situace, že soud o žalobě rozhodoval bez jednání a z vyjádření žalovaného ve svém rozsudku vycházel. Závěr, že je povinností soudu (v té věci Ústavního soudu) umožnit účastníkovi řízení zaujmout stanovisko k písemnému vyjádření druhé strany ještě před rozhodnutím ve věci samé, již dříve vyslovil Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 21. 6. 2005 ve věci *Milatová a ostatní proti České republice*, stížnost č. 61811/00. Na tento rozsudek pak navázal i Ústavní soud např. v nálezu ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. I. ÚS 3271/12.

[15] V souzené věci městský soud opřel významnou část svého rozsudku o skutečnosti, které žalovaný uvedl v reakci na otázky, k jejichž zodpovězení jej městský soud vyzval. V tomto vyjádření žalovaný uvedl, že vzhledem k časovému odstupu a množství žadatelů o mezinárodní ochranu si jeho zaměstnankyně již nepamatuje bližší podrobnosti ohledně stěžovatelovy návštěvy dne 17. 8. 2017. V evidenci žadatelů se nezaznamenává každá návštěva žadatele, v této věci však zaměstnankyně z evidence zjistila, že stěžovatel si toho dne přišel vyřídit cestovní průkaz. Zaměstnankyně zároveň popřela, že by odmítla změnu stěžovatelova místa pobytu z důvodu neaktuálnosti doložené nájemní smlouvy, neboť následně 6. 9. 2017 (tedy o 20 dní později) byla změna zaevidována bez problémů. Podle tohoto vyjádření totiž správní orgány odmítají pouze nájemní smlouvy starší 180 dní nebo ty, v nichž údaje o vlastníkovi nemovitosti neodpovídají údajům v katastru nemovitostí.

[16] Městský soud toto vyjádření žalovaného stěžovateli neposkytl. Stěžovatel proto nevěděl, že žalovaný popírá jím tvrzený účel návštěvy dne 17. 8. 2017 a nemohl předložit podnájemní smlouvu ze dne 5. 4. 2016 a list papíru obsahující výhrady ohledně aktuálnosti této smlouvy, které na podporu svých tvrzení předložil až společně s kasační stížností, ani předestřít svou verzi návštěvy žalovaného ze dne 17. 8. 2017. Městský soud tedy stěžovateli v řízení o žalobě odebral možnost hájit se proti tvrzení žalovaného, které pro rozhodnutí o žalobě považoval za zásadní.

[17] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že v řízení před městským soudem byla porušena zásada rovného postavení účastníků podle již zmíněného § 36 odst. 1 s. ř. s. tím, že městský soud stěžovateli neposkytl zásadní informace, které obdržel od žalovaného, a následně na těchto informacích vystavěl svou argumentaci v rozsudku. Zásada rovného postavení účastníků pak byla porušena tím spíše, že o žalobě bylo rozhodováno bez jednání. Toto porušení pak dále zesiluje skutečnost, že stěžovatel projevil zájem o stav řízení o žalobě, avšak městský soud na jeho dotaz neodpověděl, ani v tuto chvíli stěžovateli vyjádření žalovaného nezaslal a následně po několika měsících pouze vydal rozsudek ve

pokračování

věci samé. V důsledku této vady řízení před městským soudem nemohl být řádně zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Jsou zde proto dány důvody pro zrušení rozsudku městského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

[18] Nejvyšší správní soud se nezabýval námitkami stěžovatele, které směřují proti meritornímu posouzení jeho žaloby. S ohledem na to, že řízení před městským soudem neproběhlo řádně, není možné nyní závěry městského soudu věcně přezkoumat.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Řízení předcházející vydání napadeného rozsudku bylo tedy zatíženo vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud proto zrušil rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věty první s. ř. s.). V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[20] Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. července 2020

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu